

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 11ης Απριλίου 2013*

«Κανονισμός (ΕΚ) 178/2002 — Προστασία των καταναλωτών — Ασφάλεια των τροφίμων — Ενημέρωση του κοινού — Διάθεση στην αγορά ενός ακατάλληλου για ανθρώπινη κατανάλωση τροφίμου το οποίο δεν ενέχει όμως κίνδυνο για την υγεία»

Στην υπόθεση C-636/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Landgericht München I (Γερμανία) με απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Δεκεμβρίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Karl Berger

κατά

Freistaat Bayern,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan και A. Prechal, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 9ης Ιανουαρίου 2013,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο K. Berger, εκπροσωπούμενος από τους R. Wallau και M. Grube, Rechtsanwälte,
- το Freistaat Bayern, εκπροσωπούμενο από τον G. Himmelsbach, Rechtsanwalt,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και N. Graf Vitzthum,
- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον C. Vang,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την H. Walker,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις S. Grünheid και L. Pignataro-Nolin,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 10 του κανονισμού (ΕΚ) 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων (ΕΕ L 31, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησε ο Karl Berger κατά του Freistaat Bayern για τη διαπίστωση διοικητικής ευθύνης του τελευταίου εξαιτίας πληροφοριών που κοινοποιήθηκαν στο κοινό σχετικά με τα προϊόντα του πρώτου.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 178/2002

- 3 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 178/2002 ορίζει:

«1. Ο παρών κανονισμός αποτελεί τη βάση για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας του ανθρώπου και των συμφερόντων των καταναλωτών σε σχέση με τα τρόφιμα, λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη την πολυμορφία στον εφοδιασμό τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των παραδοσιακών προϊόντων, ενώ παράλληλα εξασφαλίζει την αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Καθιερώνει κοινές αρχές και ευθύνες, τα μέσα ώστε να παρέχονται ισχυρή επιστημονική βάση, αποτελεσματικές οργανωτικές ρυθμίσεις και διαδικασίες με τις οποίες θα υποστηριχθεί η λήψη αποφάσεων σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, ο παρών κανονισμός θεσπίζει τις γενικές αρχές που διέπουν γενικά τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές, ειδικότερα δε την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών στην Κοινότητα και σε εθνικό επίπεδο.»

- 4 Το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού περιέχει τους εξής ορισμούς:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

9. “κίνδυνος”: ο βαθμός στον οποίο είναι πιθανή μια επιβλαβής συνέπεια στην υγεία και η σοβαρότητα αυτής της συνέπειας, ως αποτέλεσμα της ύπαρξης μιας πηγής κινδύνου,

[...]

14. “πηγή κινδύνου”: ένας βιολογικός, χημικός ή φυσικός παράγοντας στα τρόφιμα ή τις ζωοτροφές ή μια κατάσταση των τροφίμων, που έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει αρνητικές συνέπειες στην υγεία,

[...]».

- 5 Το άρθρο 4 του ίδιου κανονισμού ορίζει στις παραγράφους 2 έως 4:

«2. Οι γενικές αρχές που καθορίζονται στα άρθρα 5 έως 10 αποτελούν γενικό πλαίσιο οριζόντιας φύσης το οποίο πρέπει να ακολουθείται όταν λαμβάνονται μέτρα.

3. Οι υφιστάμενες αρχές και διαδικασίες σχετικά με τη νομοθεσία για τα τρόφιμα θα προσαρμοσθούν το συντομότερο και έως την 1η Ιανουαρίου 2007 το αργότερο, ώστε να συμμορφώνονται προς τα άρθρα 5 έως 10.

4. Μέχρι τότε, και κατά παρέκκλιση της παραγράφου 2, η υφιστάμενη νομοθεσία θα εφαρμόζεται λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές που περιλαμβάνονται στα άρθρα 5 έως 10.»

- 6 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 178/2002 ορίζει:

«Η νομοθεσία για τα τρόφιμα επιδιώκει έναν ή περισσότερους από τους γενικούς στόχους που αφορούν την υψηλού επιπέδου προστασία της ανθρώπινης ζωής και υγείας και την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, περιλαμβανομένων των ορθών πρακτικών στο εμπόριο τροφίμων, λαμβάνοντας υπόψη, όπου συντρέχει λόγος, την προστασία της υγείας και της ορθής μεταχείρισης των ζώων, καθώς και την προστασία των φυτών και του περιβάλλοντος.»

- 7 Το άρθρο 10 του κανονισμού 178/2002 ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κοινοτικών διατάξεων και των εθνικών διατάξεων σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφα, όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι υποψίας ότι ένα τρόφιμο ή ζωοτροφή ενδεχομένως ενέχει κίνδυνο για την υγεία του ανθρώπου ή των ζώων, τότε, ανάλογα με τη φύση, τη σοβαρότητα και την έκταση αυτού του κινδύνου, οι δημόσιες αρχές προβαίνουν στις κατάλληλες διαδικασίες ώστε να ενημερώσουν το ευρύ κοινό σχετικά με τη φύση του κινδύνου όσον αφορά την υγεία, παρέχοντας όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία για την αναγνώριση του τροφίμου ή της ζωοτροφής ή του είδους του τροφίμου ή της ζωοτροφής και καθορίζοντας τον κίνδυνο που ενδεχομένως αυτό ενέχει και τα μέτρα που λαμβάνονται ή που πρόκειται να ληφθούν για την αποφυγή, τη μείωση ή την εξάλειψη του κινδύνου αυτού.»

- 8 Το άρθρο 14 του εν λόγω κανονισμού ορίζει στις παραγράφους 1, 2 και 5:

«1. Τρόφιμα τα οποία είναι μη ασφαλή δεν διατίθενται στην αγορά.

2. Τα τρόφιμα θεωρούνται ως μη ασφαλή όταν εκτιμάται ότι είναι:

α) επιβλαβή για την υγεία,

β) ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση.

[...]

5. Κατά τον προσδιορισμό του κατά πόσο ένα τρόφιμο είναι ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση, δίδεται προσοχή στο κατά πόσο το εν λόγω τρόφιμο δεν μπορεί να γίνει δεκτό για ανθρώπινη κατανάλωση σύμφωνα με τη χρήση για την οποία προορίζεται, λόγω μόλυνσης προερχόμενης είτε από ξένες ουσίες είτε από άλλον παράγοντα, ή λόγω σήψης, αλλοίωσης ή αποσύνθεσης.»

- 9 Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 2, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού:

«Τα κράτη μέλη εκτελούν τη νομοθεσία για τα τρόφιμα, παρακολουθούν και επαληθεύουν εάν τηρούνται οι σχετικές απαιτήσεις της νομοθεσίας αυτής από τους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων και ζωοτροφών σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης και διανομής.

Για το σκοπό αυτό διατηρούν σύστημα επίσημων ελέγχων και άλλων δραστηριοτήτων όπως αρμόζει στις περιστάσεις, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η δημόσια επικοινωνία σε θέματα που αφορούν την ασφάλεια και τον κίνδυνο των τροφίμων και των ζωοτροφών, η εποπτεία της ασφάλειας των τροφίμων και των ζωοτροφών και άλλες δραστηριότητες παρακολούθησης που καλύπτουν όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης και διανομής.»

- 10 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 178/2002 ορίζει τα εξής:

«Εάν ένας υπεύθυνος επιχείρησης τροφίμων κρίνει ή έχει λόγους να πιστεύει ότι ένα τρόφιμο που έχει εισαγάγει, παραγάγει, μεταποιήσει, παρασκευάσει ή διανείμει δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις για την ασφάλεια των τροφίμων, ξεκινά αμέσως διαδικασίες για την απόσυρση του εν λόγω τροφίμου από την αγορά εφόσον το τρόφιμο απομακρύνθηκε από τον άμεσο έλεγχο αυτού του αρχικού υπευθύνου επιχείρησης τροφίμων και ενημερώνει σχετικά τις αρμόδιες αρχές. Όταν το προϊόν ενδέχεται να έχει φθάσει στους καταναλωτές, ο υπεύθυνος ενημερώνει τους καταναλωτές με αποτελεσματικότητα και ακρίβεια για τους λόγους της απόσυρσής του και, εάν αυτό είναι αναγκαίο, ανακαλεί από τους καταναλωτές προϊόντα που τους έχει ήδη προμηθεύσει, όταν τα υπόλοιπα μέτρα δεν επαρκούν για την επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας.»

- 11 Το άρθρο 65, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, ότι «τα άρθρα [...] 14 έως 20 ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 2005».

Ο κανονισμός (ΕΚ) 882/2004

- 12 Ο κανονισμός (ΕΚ) 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων (ΕΕ L 165, σ. 1, και διορθωτικό στην ΕΕ L 191, σ. 1), ορίζει στο άρθρο 7:

«1. Οι αρμόδιες αρχές μεριμνούν ώστε να εκτελούν τις δραστηριότητές τους με υψηλό επίπεδο διαφάνειας. Για τον σκοπό αυτόν, οι σχετικές πληροφορίες που κατέχουν πρέπει να δημοσιοποιούνται το συντομότερο δυνατόν.

Κατά κανόνα, το κοινό έχει πρόσβαση:

- α) στις πληροφορίες για τις ελεγκτικές δραστηριότητες των αρμόδιων αρχών και την αποτελεσματικότητά τους,

και

- β) στις πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002.

2. Η αρμόδια αρχή μεριμνά για την υποχρέωση των μελών του οικείου προσωπικού διεξαγωγής των ελέγχων να μην αποκαλύπτουν τις πληροφορίες που αποκτούν κατά τη διεξαγωγή των επίσημων ελεγκτικών τους καθηκόντων και οι οποίες, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, εμπίπτουν ως εκ της φύσεώς τους στο επαγγελματικό απόρρητο. Η προστασία του επαγγελματικού απορρήτου δεν κωλύει την από μέρους των αρμόδιων αρχών διάδοση πληροφοριών που αναφέρονται στην

παράγραφο 1, στοιχείο β'. Δεν τίγονται οι κανόνες της οδηγίας 95/46/EK για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών [...].

3. Οι πληροφορίες που καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο περιλαμβάνουν συγκεκριμένα:

- τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των τυχόν ανακρίσεων ή εκκρεμών δικαστικών διαδικασιών,
- τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα,
- τα έγγραφα που καλύπτονται από εξαίρεση του κανονισμού (ΕΚ) [...] 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001 για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής [...],
- τις πληροφορίες που προστατεύονται από εθνική και κοινοτική νομοθεσία σχετικά ιδίως με το επαγγελματικό απόρρητο, τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των διαβουλεύσεων, τις διεθνείς σχέσεις και την εθνική άμυνα.»

13 Δυνάμει του άρθρου 67, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 882/2004, αυτός εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2006.

Το γερμανικό δίκαιο

14 Το άρθρο 40 του κώδικα περί τροφίμων, ειδών πρώτης ανάγκης και ζωοτροφών (Lebensmittel-Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch), της 1^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 (BGBl. 2005 I, σ. 2618), που τροποποιήθηκε στις 18 Οκτωβρίου 2005 (BGBl. 2005 I, σ. 3007), ως ίσχυε από τις 17 Σεπτεμβρίου 2005 και έως τις 24 Απριλίου 2006 (στο εξής: LFGB), ορίζει:

«(1) Η αρμόδια αρχή δύναται να ενημερώσει το ευρύ κοινό αναφέροντας την ονομασία του τροφίμου ή της ζωοτροφής και της επιχειρήσεως υπό το όνομα ή την επωνυμία της οποίας έγινε η παραγωγή, η επεξεργασία ή η κυκλοφορία του τροφίμου ή της ζωοτροφής στην αγορά καθώς επίσης, εφόσον είναι αναγκαίο για την αποτροπή κινδύνου, το όνομα ή την επωνυμία της επιχειρήσεως που διέθεσε το προϊόν στην αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΚ) 178/2002. Η ενημέρωση του κοινού υπό την έννοια και με τον τρόπο που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο επιτρέπεται επίσης:

[...]

4. όταν τίθεται ή έχει τεθεί σε κυκλοφορία σημαντική ποσότητα τροφίμου το οποίο δεν είναι μεν επιβλαβές για την υγεία, είναι όμως ακατάλληλο για κατανάλωση, και προκαλεί ειδικότερα αηδία, ή όταν ένα τέτοιο τρόφιμο, λόγω της ιδιομορφίας του, έχει μεν τεθεί σε κυκλοφορία σε μικρές μόνον ποσότητες, για μεγάλο όμως χρονικό διάστημα,

[...]

Στις περιπτώσεις του δεύτερου εδαφίου, σημεία 2 έως 5, η ενημέρωση του κοινού επιτρέπεται μόνον εφόσον υφίσταται ιδιαίτερο συμφέρον του κοινού, το συμφέρον δε αυτό υπερέχει έναντι των συμφερόντων των ενδιαφερομένων.

(2) Η ενημέρωση του κοινού από τις αρχές επιτρέπεται μόνον όταν δεν λαμβάνονται ή δεν λαμβάνονται εγκαίρως ή δεν φθάνουν στον καταναλωτή άλλα, εξίσου αποτελεσματικά μέτρα όπως, ιδίως, η ενημέρωση του κοινού από την επιχείρηση τροφίμων ή ζωοτροφών ή από τους εμπλεκόμενους οικονομικούς φορείς.

(3) Στον βαθμό που δεν επαπειλείται κίνδυνος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου με τη λήψη του μέτρου σκοπού, η διοίκηση, πριν ενημερώσει το κοινό, οφείλει να ακούσει τον παραγωγό ή τον υπεύθυνο διάθεσης του προϊόντος στην αγορά.

(4) Δεν επιτρέπεται ενημέρωση του κοινού όταν το προϊόν δεν διατίθεται πλέον στην κυκλοφορία και, με βάση την κοινή πείρα, εικάζεται ότι οι διατεθείσες ποσότητες έχουν ήδη καταναλωθεί. Κατ' εξαίρεση από τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο, επιτρέπεται η ενημέρωση του κοινού σε περίπτωση που συντρέχει ή συνέτρεξε συγκεκριμένος κίνδυνος και επιβάλλεται ενημέρωση για τη λήψη ιατρικών μέτρων.

(5) Σε περίπτωση που αποδειχθεί εκ των υστέρων ότι οι κοινοποιηθείσες από τις αρχές πληροφορίες ήταν λανθασμένες ή ότι τα πραγματικά περιστατικά μεταδόθηκαν με εσφαλμένο τρόπο, πρέπει να υπάρξει άμεση δημόσια ανακοίνωση εφόσον το ζητήσει ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας ή εφόσον είναι αναγκαίο για την προστασία σημαντικών συμφερόντων του κοινού. Η ανακοίνωση αυτή γίνεται με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο έγινε η ενημέρωση του κοινού.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 15 Στις 16 και 18 Ιανουαρίου 2006 η κτηνιατρική υπηρεσία του Passau (Γερμανία) διενήργησε επίσημους ελέγχους σε διάφορες εγκαταστάσεις του ομίλου επιχειρήσεων της εταιρίας Berger Wild GmbH (στο εξής: εταιρία Berger Wild), η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα της επεξεργασίας και της διανομής κρέατος θηραμάτων. Δεδομένου ότι οι αρχές διαπίστωσαν ότι οι συνθήκες υγιεινής ήταν ανεπαρκείς, ελήφθησαν δείγματα κρέατος και απεστάλησαν προς ανάλυση στο Bayerisches Landesamt für Gesundheit und Lebensmittelsicherheit (Βαυαρική υπηρεσία υγείας και ασφάλειας τροφίμων, στο εξής: LGL). Οι αναλύσεις αυτές κατέδειξαν ότι τα επίμαχα τρόφιμα ήταν ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση και, επομένως, μη ασφαλή κατά την έννοια του κανονισμού 178/2002.
- 16 Έχοντας λάβει γνώση των παρατηρήσεων της εταιρίας Berger Wild σχετικά με το ως άνω πόρισμα, το Bayerisches Staatsministerium für Umwelt, Gesundheit und Verbraucherschutz (Βαυαρικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Υγείας και Προστασίας των Καταναλωτών), με τηλεμοιοτυπία της 23ης Ιανουαρίου 2006, ανακοίνωσε την πρόθεσή του να πληροφορήσει το κοινό, δυνάμει του άρθρου 40, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σημείο 4, LFGB, σχετικά με τη μη καταλληλότητα για ανθρώπινη κατανάλωση των τροφίμων ως προς τα οποία είχαν διαπιστωθεί ανωμαλίες κατά τους προμνησθέντες ελέγχους. Η εν λόγω εταιρία ενημερώθηκε, εξάλλου, ότι δεν θα επρόκειτο να δημοσιοποιηθεί μια τέτοια πληροφορία εάν αυτή η ίδια αναλάμβανε να προβεί σε αποτελεσματική και έγκαιρη δημοσιοποίηση.
- 17 Η προμνησθείσα εταιρία προέβαλε αντιρρήσεις σχετικά με την σχεδιαζόμενη ενημέρωση του κοινού, ισχυριζόμενη ότι κάτι τέτοιο αποτελούσε, κατά την άποψή της, δυσανάλογο μέτρο και πρότεινε τη δημοσίευση μίας «προειδοποίησης για προϊόν» με την οποία θα καλούνταν οι πελάτες της να μεταβούν στα συνήθη σημεία πώλησεως προκειμένου να ανταλλάξουν εκεί τα πέντε μνημονευόμενα στην προειδοποίηση αυτή προϊόντα, τα οποία ήταν ενδεχομένως ενοχλητικά για τις αισθήσεις, δεν εγκυμονούσαν όμως κινδύνους για την υγεία.
- 18 Σε δελτίο Τύπου της 24ης Ιανουαρίου 2006, ο υπουργός του Freistaat Bayern για την προστασία του καταναλωτή (στο εξής: αρμόδιος υπουργός) ανακοίνωσε την ανάκληση προϊόντων κρέατος θηραμάτων που εμπορευόταν η εταιρία Berger Wild. Κατά το δελτίο Τύπου, «[ό]πως προέκυψε από ελέγχους που διενήργησε το [LGL], δείγματα κρέατος που ελήφθησαν από τις κατωτέρω παρτίδες είχαν οσμή ταγγού, μούχλας ή ξινίλας. Έξι από τα εννέα δείγματα που εξετάστηκαν παρουσίαζαν ήδη συμπτώματα προϊούσας σήψης. Η εταιρία Berger [Wild] οφείλει να ανακαλέσει τις ποσότητες κρέατος οι οποίες προέρχονται από τις ίδιες παρτίδες και διατίθενται ακόμη στο εμπόριο».

- 19 Το εν λόγω δελτίο ανέφερε επίσης ότι, κατά τη διάρκεια ελέγχων σε τρεις μονάδες της εταιρίας Berger Wild, διαπιστώθηκε ότι οι συνθήκες υγιεινής ήταν άθλιες. Οι αρμόδιες αρχές απαγόρευσαν πάραυτα στην εν λόγω εταιρία να διαθέτει προσωρινώς προϊόντα της τα οποία παράγονταν ή υποβάλλονταν σε επεξεργασία στις μονάδες αυτές. Από την απαγόρευση εξαιρέθηκαν τρόφιμα της ίδιας εταιρίας, ως προς τα οποία τα αποτελέσματα των αναλύσεων κατέδειξαν ότι ήταν σε άριστη κατάσταση από άποψη υγιεινής.
- 20 Σε δελτίο Τύπου της 25ης Ιανουαρίου 2006 που έφερε τον τίτλο «Ανάκληση κρέατος θηραμάτων (εταιρία Berger Wild, Passau) [...], επέκταση της ανακλήσεως – περισσότερα προϊόντα ακατάλληλα για κατανάλωση», ο αρμόδιος υπουργός ανέφερε ότι ο χαρακτηρισμός «ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση» αφορούσε ήδη δώδεκα κατεψυγμένα προϊόντα που διετίθεντο στο εμπόριο και έξι δείγματα νωπού κρέατος που προέρχονταν από την ίδια εταιρία, ένα εκ των οποίων είχε μάλιστα μολυνθεί με σαλμονέλα. Όσον αφορά τα δώδεκα ακατάλληλα για κατανάλωση δείγματα, ο υπουργός προσέθεσε: «έως το τέλος της εβδομάδας θα προκύψει από τους μικροβιολογικούς ελέγχους του LGL κατά πόσον τα δείγματα είναι και επικίνδυνα για την υγεία».
- 21 Στο προμνησθέν δελτίο Τύπου αναφέρονταν, επίσης, τα επείγοντα μέτρα που είχαν ληφθεί και περιλαμβανόταν επικαιροποιημένος κατάλογος των ανακληθέντων προϊόντων.
- 22 Ο αρμόδιος υπουργός δημοσίευσε ακόμα ένα δελτίο Τύπου στις 27 Ιανουαρίου 2006.
- 23 Σε ομιλία του ενώπιον της Βαυαρικής Βουλής, στις 31 Ιανουαρίου 2006, ο προμνησθείς υπουργός δήλωσε, μεταξύ άλλων, ότι η εταιρία Berger Wild δεν μπορούσε πλέον να εμπορευείται προϊόντα, ότι είχε περιέλθει την ίδια ημέρα σε κατάσταση παύσης πληρωμών και ότι, ως εκ τούτου, αποκλειόταν οιοσδήποτε κίνδυνος της υγείας που θα μπορούσε να προκληθεί από την κυκλοφορία και άλλων προϊόντων.
- 24 Μετά την έκδοση του δελτίου Τύπου της 25ης Ιανουαρίου 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατόπιν αιτήματος του Bundesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit (αρμόδια για την προστασία των καταναλωτών και την ασφάλεια των τροφίμων ομοσπονδιακή υπηρεσία) εξέδωσε έγκαιρη ειδοποίηση στο σύστημα έγκαιρης ειδοποίησης για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 25 Εκτιμώντας ότι είχε υποστεί σημαντική βλάβη εξαιτίας των δελτίων Τύπου των αρχών του Freistaat Bayern, η εταιρία Berger Wild άσκησε αγωγή αποζημίωσης κατά του τελευταίου ενώπιον του Landgericht München I, προβάλλοντας, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 10 του κανονισμού 178/2002 επιτρέπει την ενημέρωση του κοινού μόνον οσάκις υπάρχει πραγματικός κίνδυνος για την υγεία, όχι όμως οσάκις πρόκειται απλώς για τρόφιμα ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση. Το Freistaat Bayern εκτιμά, αντιθέτως, ότι το άρθρο 10 επιτρέπει στις αρμόδιες κρατικές αρχές να προβαίνουν σε δημόσια προειδοποίηση ακόμη και όταν δεν υφίσταται συγκεκριμένος κίνδυνος για την υγεία.
- 26 Στο πλαίσιο της εκ μέρους του προσωρινής αξιολογήσεως, το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι οι προειδοποιήσεις προς τους καταναλωτές βάσει του LFGB ήταν σύννομες, διερωτάται εντούτοις κατά πόσον ο LFGB συνάδει προς τον κανονισμό 178/2002. Ως προς τούτο, το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι, αφού εξέτασε τον ισχυρισμό της εταιρίας Berger Wild ότι τα δείγματα κρέατος δεν είχαν ελεγχθεί σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν χωρούσε αμφισβήτηση της εκτιμήσεως του LGL ότι τα τρόφιμα ήταν ακατάλληλα για κατανάλωση χωρίς ωστόσο να είναι επιβλαβή για την υγεία.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landgericht München I αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αντιβαίνει στο άρθρο 10 του [κανονισμού 178/2002] εθνική ρύθμιση, κατά την οποία υπάρχει δυνατότητα ενημερώσεως του κοινού με αναφορά της ονομασίας του τροφίμου ή της ζωοτροφής και της επιχειρήσεως υπό το όνομα ή την επωνυμία της οποίας παράγεται, μεταποιείται ή τίθεται σε κυκλοφορία τρόφιμο ή ζωοτροφή, όταν τίθεται ή έχει τεθεί σε κυκλοφορία σημαντική ποσότητα τροφίμου, το οποίο δεν είναι μεν επιβλαβές για την υγεία, είναι όμως ακατάλληλο για κατανάλωση, και ειδικότερα προκαλεί αηδία, ή όταν ένα τέτοιο τρόφιμο, λόγω της ιδιομορφίας του, έχει τεθεί σε κυκλοφορία σε μικρές μόνον ποσότητες, για μεγάλο όμως χρονικό διάστημα;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο προηγούμενο ερώτημα:

Είναι διαφορετική η απάντηση στο πρώτο ερώτημα εάν τα πραγματικά περιστατικά έλαβαν χώρα πριν την 1η Ιανουαρίου 2007, το εθνικό δίκαιο έχει εντούτοις ήδη προσαρμοσθεί στον εν λόγω κανονισμό;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

28 Το αιτούν δικαστήριο στηρίζεται στην προκείμενη ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, τα τρόφιμα που αποτέλεσαν αντικείμενο προειδοποιήσεων κατ' εφαρμογήν του άρθρου 40, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σκέψη 4, LFGB, τον Ιανουάριο του 2006, δεν μπορούσαν να θεωρηθούν επιβλαβή για την ανθρώπινη υγεία. Ως εκ τούτου, με τα δύο ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί κατά πόσον το άρθρο 10 του κανονισμού 178/2002 έχει την έννοια ότι αντιτάσσεται ενδεχομένως σε εθνική ρύθμιση που επιτρέπει ενημέρωση του κοινού στην οποία μνημονεύεται η ονομασίας του τροφίμου, καθώς και της επιχειρήσεως υπό το όνομα ή την επωνυμία της οποίας αυτό παρήχθη, μεταποιήθηκε ή ετέθη σε κυκλοφορία, στην περίπτωση που ένα τέτοιο τρόφιμο, παρότι δεν είναι επιβλαβές για την υγεία, είναι ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση.

29 Το άρθρο 10 όμως του εν λόγω κανονισμού, το οποίο αφορούν τα προδικαστικά ερωτήματα, επιβάλλει απλώς και μόνον στις δημόσιες αρχές υποχρέωση ενημερώσεως οσάκις υπάρχουν βάσιμοι λόγοι υποψίας ότι ένα τρόφιμο ή μια ζωοτροφή ενέχει ενδεχομένως κίνδυνο για την υγεία του ανθρώπου ή των ζώων.

30 Ως εκ τούτου, η διάταξη αυτή δεν απαγορεύει, αυτή καθαυτή, στις δημόσιες αρχές να ενημερώνουν το κοινό οσάκις ένα τρόφιμο είναι ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση, καίτοι δεν είναι επιβλαβές για την υγεία.

31 Προκειμένου να δοθεί λυσιτελής απάντηση στο αιτούν δικαστήριο ούτως ώστε να είναι αυτό σε θέση να αποφανθεί επί της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί, το Δικαστήριο φρονεί ότι πρέπει να ερμηνεύσει επίσης το άρθρο 17, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 178/2002, μολονότι η διάταξη αυτή δεν μνημονεύεται ρητώς στα προδικαστικά ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., συναφώς, μεταξύ άλλων, απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2010, C-243/09, Fuß, Συλλογή 2010, σ. I-9849, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

32 Δυνάμει του άρθρου 17, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 178/2002, το οποίο, κατά το άρθρο 65, δεύτερο εδάφιο, αυτού, εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2005, τα κράτη μέλη διατηρούν σύστημα επίσημων ελέγχων και άλλων δραστηριοτήτων αναλόγως των περιστάσεων, όπως η δημόσια επικοινωνία σε θέματα που αφορούν την ασφάλεια και τον κίνδυνο των τροφίμων.

- 33 Το άρθρο 7 του κανονισμού 882/2004, το οποίο εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2006, προβλέπει, μεταξύ άλλων, αφενός, ότι το ευρύ κοινό έχει κατά κανόνα πρόσβαση στις πληροφορίες για τις ελεγκτικές δραστηριότητες των αρμόδιων αρχών και την αποτελεσματικότητά τους και, αφετέρου, ότι η αρμόδια αρχή μεριμνά για την υποχρέωση των μελών του οικείου προσωπικού διεξαγωγής των ελέγχων να μην αποκαλύπτουν τις πληροφορίες που αποκτούν κατά τη διεξαγωγή των επισήμων ελεγκτικών τους καθηκόντων και οι οποίες, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, εμπίπτουν ως εκ της φύσεώς τους στο επαγγελματικό απόρρητο.
- 34 Το άρθρο 14 του κανονισμού 178/2002, το οποίο, δυνάμει του άρθρου 65, δεύτερο εδάφιο, αυτού, εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2005, ορίζει τις σχετικές με την ασφάλεια των τροφίμων προδιαγραφές. Βάσει της παραγράφου 2 του άρθρου 14, ένα ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση τρόφιμο θεωρείται «μη ασφαλές».
- 35 Πράγματι, στο μέτρο που είναι απαράδεκτο για ανθρώπινη κατανάλωση και συνεπώς ακατάλληλο για αυτή, ένα τέτοιο τρόφιμο δεν ανταποκρίνεται στις σχετικές με την ασφάλεια των τροφίμων προδιαγραφές, όπως απορρέουν από το άρθρο 14, παράγραφος 5, του κανονισμού 178/2002 και ενδέχεται, σε κάθε περίπτωση, να βλάψει τα συμφέροντα των καταναλωτών, η προστασία των οποίων περιλαμβάνεται, όπως ορίζει το άρθρο 5 του κανονισμού αυτού, μεταξύ των στόχων που επιδιώκει η νομοθεσία για τα τρόφιμα.
- 36 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι οσάκις τρόφιμα, μολονότι δεν είναι επιβλαβή για την ανθρώπινη υγεία, δεν ανταποκρίνονται στις προμνησθείσες σχετικές με την ασφάλεια των τροφίμων προδιαγραφές, επειδή είναι ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση, οι εθνικές αρχές μπορούν, όπως ορίζει το άρθρο 17, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 178/2002, να ενημερώσουν σχετικώς τους καταναλωτές τηρουμένων των απαιτήσεων του άρθρου 7 του κανονισμού 882/2004.
- 37 Επομένως, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10 του κανονισμού 178/2002 έχει την έννοια ότι δεν αντιβαίνει προς αυτό εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει ενημέρωση του κοινού στην οποία μνημονεύεται η ονομασία του τροφίμου, καθώς και της επιχειρήσεως υπό το όνομα ή την επωνυμία της οποίας αυτό παρήχθη, μεταποιήθηκε ή ετέθη σε κυκλοφορία, στην περίπτωση που ένα τέτοιο τρόφιμο, παρότι δεν είναι επιβλαβές για την υγεία, είναι ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση. Το άρθρο 17, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του προμνησθέντος κανονισμού έχει την έννοια ότι επιτρέπει στις εθνικές αρχές, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, να απευθύνουν τέτοια ενημέρωση στο κοινό τηρουμένων των απαιτήσεων του άρθρου 7 του κανονισμού 882/2004.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 38 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτόντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΚ) 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων, έχει την έννοια ότι δεν αντιβαίνει προς αυτό εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει ενημέρωση του κοινού στην οποία μνημονεύεται η ονομασία του τροφίμου, καθώς και της επιχειρήσεως υπό το όνομα ή την επωνυμία της οποίας αυτό παρήχθη, μεταποιήθηκε ή ετέθη σε κυκλοφορία, στην περίπτωση που ένα τέτοιο τρόφιμο, παρότι δεν είναι επιβλαβές για την υγεία, είναι ακατάλληλο για ανθρώπινη

κατανάλωση. Το άρθρο 17, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του προμνησθέντος κανονισμού έχει την έννοια ότι επιτρέπει στις εθνικές αρχές, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, να απευθύνουν τέτοια ενημέρωση στο κοινό τηρουμένων των απαιτήσεων του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΚ) 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τη διενέργεια επισήμων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων.

(υπογραφές)